

«si lo cavaller qui irà al torneig nulls temps hach aymia, quins paraments aportarà?», *Curial* I, 115; per tant no és estrany que *aimia* hagi sobreviscut poc o molt al desprestigi del macarrònic *aimar*, i l'usin fins i tot escriptors de «L'Avenç» com Maragall o PCoromines (val a dir que en contextos de tipus especial només).

Amigable [ja en el segle XIII: «frare Gallard de Josa, comanador de Tortosa --- de la una part --- En Pere Jordà, e --- de la ciutat de Tortosa, de l'altra --- a composició *amigable* vingueren ---», *Costums de Tortosa*, ed. Oliver, p. 488; on ja tenim aquesta bella institució de dret català, que és el sentit amb què probablement el mot es transmeté a la ll. castellana, on *amigable* es documenta des de Juan Manuel i Nebrija; també oc. ant. *amigable*, *-cable*, fr. i angl. *amiable*; també en doc. rossell. de 1314 (RLR xxx, 260)], amb el cpt. *amigablement* [Llull, *Blanquerna* I, 231.2; «partim d'ell molt *amigablement*», doc. de 1326, Finke, A. *Arag.* III, 511]; *amiguèvol*, imitació ocasional i no recomanable de l'it. *amichevole*; *amigar-se* [dicc. de Nebr., S. xvi, i *amigat*, *-ada*, 1362 i 1580, *DAG.*]; *amigança* [Ruyra; l'usa en cast. l'Arx. de Hita, 669]; *amigatxo*, *amigàs*; *amigo*, *amigot*. *Amical*.

Enemic [enemigs, *Homilies d'Organyà*, 6v2; Llull, *Blanquerna*, NCl. I, 214.8], del llatí *INIMICUS* id. (format amb degradació de la A breu quan esdevé interna); la pron. *inimic* en català (AMAlcover, *BdLC* XI, 298, etc.) és un vulgarisme per assimilació a la tònica i no recomanable; des d'antic per antonomàsia 'el diable' (*Cova de l'Enemic*, que avui una part dels pescadors, per eufemisme, anomena de l'*Amic*, a la costa extrema SE. de Mall., m. Mascaró, 46E4, no gaire lluny d'un altre paratge coster *ar dimòni*, 1969); una altra formació vulgar fou *desamic* [no n'és ne *amich ne desamic*], doc. rossell. de 1380, Alart, *Inv.-LC*] i vulgarment es formà per compromís *desenemic* [S. xv, «si és amic i que deya ésser *desenemic*», Albert de Bretanya, 602; *desinimic*, oració popular men., Camps Merc., *Folkli.* I, 33] avui segueix en ús en el poble en el sentit propi, i també en el de 'repeló, reveixi' (men., Arx. Ll. Salvador II, 302; Tor de Vall Ferrera, 1932, mentre que a Areu i a Cardós en deien *anemiks*).

Amistat [~ de fembra és *esquivadora*, Llull], del ll. vg. **AMICITAS*, *-ATIS*, que tardanament degué reemplaçar *amicitia*;² i paral·lelament *enemistat* [S. XIII, Llull i *Costums de Tortosa*], d'on *enemistar-se* [segle XVII, pseudo-Boades; no existí la base en el ll. bàrbar que suposa aquí *AlcM*]; amb canvi de sufix *amistança* [Llull; en cast. ant., 1450; Arx. de Hita, 867, i *Rim. de Palacio*], amb els derivats *amistançar* [1373]; c. 1390, Aversó, 64.37, 574.19 i *amistançat* [S. xv, Tomic; eiv. «amancebado», PzCabrero, etc.]; *amistançament* [escr. Renaix., *DAG.* cita doc. sense data, que sembla Ss. xv o xvi]. *Amistós* [Belv. i escr. Renaix., no en dicc. anteriors, però en cast. no es registra tampoc fins al *DAut.*, i ja n'hi ha algun ex. mediegal en oc., no en les altres ll. rom.]; *enemistós*.

Amor [*Hom. d'Organyà*: «caritat és --- aquesta é

l'amor de Déu o de tot cristià», 1v19], del ll. AMOR, -ORIS, id., per més que *amor* fou antigament femení amb caràcter molt general, aviat apareix també algunes vegades el masculí (*amors* m., *Blanquerna*, NCl. II, 154.10).³ Entre els sentits especials, són antics els derivats de la idea de 'favor, benvolença'; *ab amor* 'voluntàriament, sense coacció': «si lo senyor de la nau havia *ab amor* manlevat --- lo loguer dels mariners, per què l'haver multiplicàs a conquist ---», *Consolat de Mar* (cap. 93, p. 129); 'condonació d'una multa': en un doc. de la Pobra de Lillet, de 1415 (*Hom. a Rubió i Lluch*, II 420) o en un de Solsona, de 1434: «si lo contra farà, pac per cada pesada minva, lo ban de sinc sous, sens ninguna *amor*» (*BABL* XI, 326).

En la loc. *per amor* la a sol emmudir-se: «plorant les tués culpes, los pits batent, / perdona a qui t'agreuja, *per mor* de Déu», Milà, *Pros Bernat*, v. 44. Això pren gran importància com a locució prepositiva amb el sentit de 'a causa de'; 'a fi de'. Ja en les *VidesR.*: «ela-l conjurà fortment --- per què, éi o pres *per amor* d'ela», «primerament fo *per amor* de l'orde a demostrar» (veg. el gloss. de l'ed.); «esdevench-se que l senescal fo fort malalt, e tant que quax tot sechà; e quant lo rey o sabé, fon fort dolent, *per amor* del servey que li havia feyt», *Senescal d'Egipte* (NCl. XLVIII, 147); de vegades també apareix en una forma més complexa, on s'afegeix *en-*: *VidesR.*, f° 1 i 99v2, i en la variant al·lemosinada: «*emperamor* d'aysò Sent Laurens --- no sentí lo cremament de les flames», 170v1; «com los dits P. de R. e P. des P., ayan defraudat --- *emper amor* d'açò --- lo dit R. de Gurb cita los dits ---», doc. de 1374 (CaCandi, *St. Hilari Sacalm*, p. 155); «lexades les coses necessàries --- *emperamor* d'açò --- he volguda ordenar aquesta petita obra», BOLiver (*Excitatori*, NCl. 16).

Modernament se n'han servit escriptors de llenguatge literari-popular de pertot, també barcelonins: «Tu, dormidor! Estona ha que *per mor* de tu m'he hagut d'estar llimant només, sense poder picar», Maragall traduïnt al. *wegen* (en E. d'*Osterdingen* I, 580b); «enfonsat en aquella boira d'odioses quimeres --- ni m'adonava que els jocs dels meus fills havien parat *permor*⁴ de la meva tristesa», PCoromines, article de 9-II-1912 (O. C., 1147); «per què no em dius que m'estimes / ara que tots dos som lluny / d'es mal cavaller ton pare, / que no he mort *per mor* de tu?», Pere d'Alc. Penya, *JMBover*, *BiEscrBal.* II, 88.17.4; «però primer és el públic que ningú, / i ara pateix tothom *per amor* d'u», id., *Poesia Pop.*, p. 74.

En rossellonès és una locució de forma tan fixada i antiga que la r hi va obrir el timbre de la o, impedint que es pronunciés u: «la peste, aquey malasantous, / imbantat pal Cel fourious / *par mor* da castiga lous maldats de la terra», Saïssat, ed. orig. (ed. Marty, 233.4). En l'ús rossellonès predomina el sentit final ('per tal de'), i això correspon a la preposició, ja ben soldada *pramou de*, *pramou que*, dels parlars gascons i llenguadocians; n'annoto frases pertot: «els filats *permor de pescar*» a Canet, «una taparada *permor de fer venir l'aiga*» a Cornellà de Conflent, «hi ha onze